

Львів.
С-44

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

СТАРУШКЕВИЧ
Анатолій Володимирович

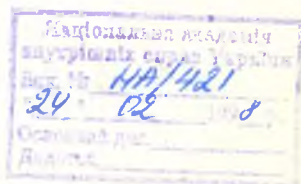
УДК 343.977

**Криміналістична характеристика сексуальних убивств:
поняття, зміст, значення для розслідування**

**Спеціальність 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза**

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ - 1998

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Формування в Україні правової демократичної держави припускає всебічну охорону прав і свобод кожного громадянина. У ст. 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Зріст злочинності в Україні може бути зупинений поєднанням законодавчих і організаційних заходів та наукових розробок. Основні завдання, які повинні вирішувати наука у вказаному напрямку – актуалізація наукового і методичного забезпечення боротьби зі злочинністю, підвищення її результативності шляхом впровадження в діяльність правоохоронних органів найновіших наукових досліджень і передового досвіду. У зв'язку з цим виконання завдань по боротьбі зі злочинністю неможливе без проведення криміналістами наукових досліджень, результати яких безумовно сприяють підвищенню ефективності роботи органів попереднього слідства і дізнання в розкритті та розслідуванні злочинів.

Однією з причин неефективної боротьби із умисними вбивствами є недостатня розробка криміналістичного аспекту пошуково-пізнавальної діяльності, зокрема, по встановленню осіб, що вчинили вбивства в умовах неочевидності. Невипадково слідчі одностайно відмічають, що наявні у їх розпорядженні методичні рекомендації мають суттєві недоліки, не вміщують у достатньому об'ємі інформації, що необхідна для їх практичної діяльності. Все це висуває вказану багатопланову проблему в коло актуальних напрямків, як теоретичних, так і прикладних криміналістичних досліджень. До вказаних досліджень і слід віднести роботи, пов'язані з формуванням криміналістичної характеристики сексуальних убивств.

В останній час в Україні є тенденція до зросту кількості сексуальних убивств. Статистика свідчить, що тільки кількість убивств, поєднаних із звалтуванням зросла: з 19-ти у 1991р. до 33-ти у 1996р. І все ж наведені дані не відображають дійсної картини через те, що немає офіційної статистики про вбивства, поєднані із мужолозством, розбещенням неповнолітніх та іншими злочинами, які мають сексуальне забарвлення.

Вивчення кримінальних справ про сексуальні вбивства свідчить, що окремі з них вчиняються особами на протязі довгого періоду часу і носять серійний характер, вчиняються з особливою жорстокістю, погано піддаються розкриттю і в силу цих причин набувають підвищеної суспільної небезпеки, надзвичайно хвилюють громадську думку.

Окремі аспекти проблеми розкриття та розслідування сексуальних убивств досліджувалися Ю.В. Александровим, Ю.М. Антоняном, Ю.П. Алєніним, С.А. Афанасьєвим, Б.Л. Гульманом, Ю.П. Дубягіним, С.В. Кузьміним, В.В. Новіком, Е.П. Побєгайлом, Д.П. Рассейкіним, Ю.М. Самойловим, Ю.С. Сапожніковим, В.П. Ципковським та іншими. Ці автори внесли певний вклад в теорію науки криміналістики і практику розкриття та розслідування сексуальних убивств. Разом з тим, у працях цих авторів в основному досліджувалися тільки конкретні сторони даної проблеми, наприклад, поняття, визначення, види, типологія та мотивація сексуальних убивств (В.І. Іванов, С.В. Кузьмін, Е.П. Побєгайло), проблеми проведення оперативно-розшукових заходів (Ю.В. Александров), криміналістична характеристика та типова програма розслідування окремих видів сексуальних убивств (С.А. Афанасьєв, Л.Г. Відонов, Ю.М. Самойлов), вивчення осередків

639
743

сексуальних убивств (Ю.П. Алєнін), ефективне використання криміналістичних засобів при розкритті сексуальних убивств (Ю.П. Дубягін), особа сексуального вбивці (О.С. Андрєєв, Ю.М. Антонян, О.О. Бухановський, Б.Л. Гульман, З. Старович, А.А. Ткаченко, Б.В. Шостакович), слідова картина сексуальних убивств (І.З. Динкіна, Д.П. Рєссєйкін, Ю.С. Сапожніков, В.П. Ципковський). Разом з тим вирішення цих та інших окремих питань, подолання суперечностей думок потребує спеціального дослідження практики та теоретичного обґрунтування криміналістичної характеристики сексуальних убивств. Це і дозволило вибрати дану проблему темою дисертаційного дослідження.

У зв'язку з вищевикладеним, актуальність вибраної теми дисертаційного дослідження обумовлена, з одного боку, невідкладними завданнями посилення боротьби з поширеними умисними убивствами (зокрема сексуальними), а з іншого – потребами практики в науково обґрунтованих методичних рекомендаціях з розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що складаються в діяльності правоохоронних органів при розкритті та розслідуванні сексуальних убивств.

Предметом дослідження є сутність механізму вчинення сексуальних убивств, формування на цій основі криміналістичної характеристики і особливостей розкриття та розслідування даної категорії вбивств.

Мета і завдання дисертаційного дослідження. Головна мета полягає в тому, щоб на основі сучасних теоретичних концепцій науки криміналістики розробити рекомендації, що дозволяють підвищити ефективність практики розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Виходячи з цієї мети визначені такі завдання:

- вивчити стан теоретичної і методичної розробки даної проблеми, зокрема розглянути дискусійні питання, що стосуються поняття, визначення, видів, класифікації та елементів криміналістичної характеристики злочинів;
- визначити місце криміналістичної характеристики злочинів у системі криміналістики, її функції, джерела інформації, методи та алгоритм розробки, що використовуються при її формуванні;
- розмежувати криміналістичну характеристику злочинів від інших галузевих характеристик злочинів та окремих наукових понять (предмет доказування, слідча ситуація тощо);
- виходячи із аналітичного огляду поглядів на основні положення криміналістичної характеристики, як основи методики розслідування злочинів, дослідити наукові та методичні засади криміналістичної характеристики сексуальних убивств;
- на основі вивчення криміналістичної, кримінально-правової, кримінологічної, судово-медичної, судово-психіатричної та іншої літератури розглянути недостатньо розроблені суміжні питання, що відносяться до терміну "сексуальне вбивство", поняття та класифікації сексуальних убивств;
- виявити, розглянути та привести в систему причини формування патологічної особи сексуального вбивці, узагальнити досвід їх використання при встановленні злочинців, які вчиняють сексуальні вбивства;
- узагальнити вітчизняний та закордонний досвід наукового вивчення сексуальних

убивств та можливостей його використання з метою оптимізації процесу розкриття та розслідування даної категорії злочинів;

— на основі узагальнення слідчої практики, системного вивчення і аналізу сформувані масив даних, виділити, описати і дослідити елементи криміналістичної характеристики сексуальних убивств, а також кількісно відобразити закономірні зв'язки між ними;

— розробити пропозиції, методичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності розкриття та розслідування сексуальних убивств, а також пропозиції щодо подальшої наукової розробки проблемних питань, які будуть сприяти побудові методики розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Методологія, методика і емпірична база дослідження. Методологічну основу дослідження становлять принципи та основні категорії діалектико-матеріалістичного пізнання соціальних явищ та процесів, розвитку та взаємозв'язку об'єктів реальної дійсності, система загальнонаукових та спеціальних методів, які є засобами наукового пошуку в арсеналі гуманітарних, у тому числі й юридичних наук. Поряд із загальнонауковими та іншими універсальними методами дослідження, такими як діалектична логіка, аналіз і синтез, індукція і дедукція, і т. ін., в дисертації, з урахуванням специфіки теми та мети дослідження, застосовувалися методи конкретно-соціологічних досліджень (документальний, спостереження, вивчення кримінальних справ) і деякі приватнонаукові методи (історичного опису, кореляційний, структурно-функціональний та ін.), які забезпечили ефективність наукового аналізу.

Правову базу дослідження складають Конституція України, закони та постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, декрети та постанови Кабінету Міністрів України, що регулюють суспільні відносини в сфері попередження, розкриття та розслідування злочинів, чинні відомчі нормативні акти та інструктивні документи МВС України.

Теоретичною основою дисертації є монографії, підручники і навчальні посібники, збірники наукових статей, матеріали періодичної преси, що відносяться як до науки криміналістики, так і кримінального права, кримінального процесу, судової медицини, судової психіатрії, психології, кримінології, соціології, теорії оперативно-розшукової діяльності, зокрема праці вчених-криміналістів: Ю.П. Аленіна, В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, В.В. Ваңдишева, І.О. Возгріна, І.Ф. Герасимова, В.Г. Гончаренка, Л.Я. Драпкіна, А.В. Іщенко, О.Н. Колесніченко, Н.І. Кліменко, В.О. Коновалової, І.Ф. Крилова, В.С. Кузьмичова, В.К. Лисиченка, І.М. Лузгіна, В.Г. Лукашевича, Г.А. Матусовського, В.О. Образцова, І.В. Постіки, М.В. Салтевського, М.Я. Сегая, І.Я. Фрідмана, В.І. Шиканова, В.Ю. Шелітька, М.П. Яблокова та інш.

В ході дисертаційного дослідження були вивчені кримінальні справи про сексуальні вбивства, де вже встановлені всі елементи криміналістичної характеристики даного виду злочину (120 епізодів убивств), кримінальні справи про сексуальні вбивства, описані в спеціальній літературі (160 епізодів убивств), які склали масив для статистичної обробки питань, що стосуються зв'язків елементів криміналістичної характеристики. Окремо автором проаналізовані статистичні дані Генеральної прокуратури України, Міністерства юстиції України та ПБ МВС України, по умисних убивствах (за 20 років), а також по убивствах, поєднаних із звалтуванням (за 7 років).

Використаний масив емпіричного матеріалу в цілому свідчить про репрезентативність

проведеного дослідження.

Отримані в ході дослідження дані використані під час обґрунтування окремих положень і формулювання пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Наукова новизна дослідження пояснюється тим, що дисертація є першим в Україні монографічним дослідженням, в якому з позицій міжгалузевого підходу комплексно розглянуті недостатньо розроблені правові, методичні і практичні питання, що відносяться до розкриття та розслідування сексуальних убивств.

На основі вивчення літературних джерел, даних статистичної звітності і судової практики в ній розкрита структура і особливості вчинення сексуальних убивств; досліджена криміналістична характеристика сексуальних убивств, визначені її елементи і взаємозв'язки між ними; сформульовані положення і висновки, спрямовані на удосконалення діяльності слідчих органів по розкриттю і розслідуванню сексуальних убивств. Найбільш суттєвими результатами, що виносяться на захист є:

- 1) авторське поняття "сексуальних убивств", як групи злочинів, об'єднаних криміналістичними ознаками та його зміст;
- 2) класифікація сексуальних убивств за рядом засад (особливостями особи, намірами, умислом та віковими характеристиками сексуального убивці; віковими та статевими характеристиками потерпілих (жертв); поєднанням з несексуальними мотивами та способом убивств; способом приховання, місцем і знаряддями вчинення злочину та інш.).
- 3) типологія сексуальних убивць: "психопат", "шизофренік-олігофрен", "мисливець", "імпульсивний", "судимий", "неповнолітній", "нетиповий".
- 4) криміналістична характеристика сексуальних убивств, зміст її елементів (особа вбивці, спосіб учинення злочину, слідова картина, особа потерпілого (жертви) та взаємозв'язки між ними);
- 5) уточнені авторські поняття, визначення, класифікація, функції та джерела формування криміналістичної характеристики злочинів;
- 6) аналіз генезису становлення поняття криміналістичної характеристики злочинів і визначення тенденцій його подальшого розвитку.
- 7) розроблені пропозиції і методичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності розкриття та розслідування сексуальних убивств, а також пропозиції щодо подальшої наукової розробки проблемних питань, які будуть сприяти побудові методики розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Теоретична та практична значимість результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані та викладені в дисертації теоретичні положення вносять певний вклад у розвиток науки криміналістики, можуть послужити вихідною науковою базою для розвитку загально-теоретичних проблем криміналістичної характеристики злочинів і подальшого вивчення криміналістичних проблем методики розкриття та розслідування сексуальних убивств.

Результати дослідження можуть бути також використані:

- у навчальних закладах МВС України при викладанні розділів методики розкриття та

розслідування окремих видів злочинів курсу криміналістики, підготовки відповідних розділів підручників, навчальних посібників з курсу "Криміналістика" і спецкурсу "Організація розкриття та розслідування злочинів";

— з метою подальшого вдосконалення оперативно-розшукової і слідчої діяльності з розкриття та розслідування сексуальних убивств;

— при розробці комплексів заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності органів внутрішніх справ і громадськості в попередженні сексуальних убивств, віктимологічної профілактики.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення і висновки, що сформульовані в дисертації, були відображені в одинадцяти наукових публікаціях.

Результати роботи доповідалися на науково-теоретичній конференції ад'юнктів та докторантів Національної академії внутрішніх справ України (квітень, 1996 р.); міжвузівській науково-практичній конференції «Проблеми функціонування державної мови в Україні та методика її викладання у навчальних закладах системи МВС» (квітень, 1997 р.); міжнародній науковій конференції «Конституція і міжнародне право» (листопад, 1997 р.).

Ряд пропозицій щодо вдосконалення оперативно-розшукової та слідчої діяльності з розкриття та розслідування сексуальних убивств надіслано до МВС України та Генеральної прокуратури України.

Матеріали дослідження використовуються в навчальному процесі Національної академії внутрішніх справ України, а також у науково-дослідній роботі слухачів та курсантів.

Структура дисертації визначається її метою та завданням і композиційно складається із вступу, двох глав, які охоплюють шість параграфів, списку літератури та додатка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується вибір та актуальність теми дослідження, визначається об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, його методологічна основа та методика, показана наукова новизна і сформульовані положення, які виносяться на захист, розкривається теоретична та практична значимість отриманих результатів, наведені дані щодо їх апробації та впровадження.

У главі першій "Наукові і методичні засади криміналістичної характеристики сексуальних убивств" аналізуються перші згадки про криміналістичну характеристику злочинів та періодизація її дослідження, поняття та визначення "криміналістична характеристика злочинів", місце криміналістичної характеристики злочинів у системі науки криміналістики; розглядаються класифікація, елементи, функції, джерела інформації та методи, що використовуються при формуванні криміналістичних характеристик злочинів, алгоритм її розробки. Вказані теоретичні засади лягли в основу побудови криміналістичної характеристики сексуальних убивств.

Перший параграф "Поняття криміналістичної характеристики злочинів та її роль у побудові методик розслідування" присвячений аналізу перших згадок про криміналістичну характеристику злочинів та періодизації її дослідження, поняттю та визначенню криміналістичної характеристики злочинів, її місцю в системі науки криміналістики.

У шістдесяті роки ХХ ст. намітилося відносно (порівняно з іншими розділами криміналісти-

ки) відставання рівня теоретичної розробки і практичної віддачі криміналістичної методики. Вивчення причин цього відставання показало: криміналістичний аналіз злочинів, що проводився з метою розробки рекомендацій по розслідуванню, часто підмінявся викладенням кримінально-правових і кримінально-процесуальних проблем розслідування відповідних видів злочинів. Виникла необхідність створення криміналістичних характеристик окремих категорій злочинів.

У розвитку криміналістичної характеристики злочинів, як теоретичного поняття науки криміналістики можна виділити три етапи:

I. Перша згадка і опис криміналістичної характеристики злочинів у працях О.Н. Колесніченка, С.П. Мітричева, Л.О. Сергєєва (70 - ті роки XX ст.);

II. Розробка теоретичних засад криміналістичної характеристики злочинів (80 - ті роки – початок 90 - х років XX ст.);

III. Розробка криміналістичних характеристик окремих видів і груп злочинів і поглиблення розробки теорії криміналістичної характеристики злочинів (початок 90-х років XX ст.– до нашого часу).

Криміналістична характеристика – це принципово нова наукова категорія криміналістики, що не існувала раніше, оскільки не застосовувалися (вони на той час і не існували) відповідні методики дослідження слідчої практики, а ті відомості, які вже були, не розглядалися як системи. Крім того, відомості такого роду (про спосіб, місце, знаряддя злочину, про злочинця та інш.) не розглядалися в плані закономірних зв'язків між ними, що надзвичайно важливо для суті криміналістичної характеристики. Тому поява категорії криміналістичної характеристики не може пояснюватися упорядкуванням вже відомих наукових даних у систему, а є закономірним результатом розвитку понятійного апарату науки, що відображає якісно новий підхід до вирішення питань методики розслідування.

На думку автора, *під криміналістичною характеристикою злочинів слід розуміти певним чином упорядковану сукупність даних (відомостей) про криміналістично значимі ознаки злочинів (поняття). Криміналістична характеристика – це модель системи зведених відомостей про криміналістично значимі ознаки виду, групи або конкретного злочину (дефініція).*

Автор підтримує думку про те, що вчення про криміналістичну характеристику злочинів як вихідна теоретична і інформаційна база побудови окремо-методичних рекомендацій є складовою частиною завершального розділу криміналістики – криміналістичної методики. Загальні положення криміналістичної характеристики входять як важливий складовий компонент до загальнотеоретичної частини криміналістичної методики. Криміналістична характеристика окремої категорії злочинів є елементом структури методики їх розслідування.

Другий параграф “Класифікація, елементи, функції, джерела, методи формування та алгоритм розробки криміналістичної характеристики злочинів” присвячений аналізу класифікації, структури, функцій та процесу формування криміналістичних характеристик злочинів.

Під час класифікації криміналістичних характеристик злочинів слід виходити з методологічних засад філософії, зокрема з логіко-філософських категорій “одиничне”, “особливе”, “за-

гальне". На підставі цього автором пропонується класифікувати криміналістичні характеристики злочинів за трьома рівнями: криміналістична характеристика конкретного злочину (на рівні злочину); особлива криміналістична характеристика злочинів (на рівні групи злочинів, об'єднаних суттєвими криміналістичними ознаками); загальна криміналістична характеристика злочинів (на рівні виду або міжвидовому рівні, об'єднаному суттєвими криміналістичними ознаками).

Автор поділяє точку зору М.В. Салтєвського про те, що елементами криміналістичної характеристики злочинів є: 1) предмет безпосереднього замаху; 2) спосіб вчинення злочину в його широкому розумінні; 3) слідова картина в її широкій інтерпретації; 4) особа злочинця. Ці елементи, на думку дисертанта, найбільш повно відображають криміналістично значимі ознаки злочинів.

Побудована криміналістична характеристика, наприклад, виду злочинів, повинна змінювати вже побудовану криміналістичну методику розслідування даного виду злочинів. Прикладна ж інформаційна модель криміналістичної характеристики конкретного виду злочинів повинна сприяти процесу розкриття та розслідування даного виду злочинів.

Тому слід виділити наступні функції криміналістичної характеристики: а) прикладна; б) пізнавальна; в) заміщення; г) інформаційна; д) прогностична; е) організаційно-методична.

Звуження джерел інформації, що використовуються при побудові криміналістичних характеристик злочинів до кримінальних справ, на думку автора – недоцільне. Адже в даному випадку інші джерела інформації просто ігноруються, що призводить до побудови менш інформативних криміналістичних моделей злочинів, а це, в свою чергу, зменшує ефективність використання криміналістичних характеристик.

Тому пропонується при побудові криміналістичних характеристик використовувати такі джерела інформації: **1. Люди** (працівники правоохоронних органів, спеціалісти, підозрювані, обвинувачувані, засуджені, потерпілі); **2. Документи:** письмові (кримінальні справи, книги, періодичні видання, тощо); графічні (плани місцевості, де проводився обшук, огляд місця події тощо); звукові, кіно-, фото-, відео- (відеододатки до протоколів огляду місця події або трупа, аудіозаписи допитів тощо); статистичні (статистичні картки тощо).

При побудові криміналістичної характеристики найбільш важливими є письмові джерела інформації, тому дисертантом пропонується така класифікація письмових джерел інформації: **джерела первинної інформації** (кримінальні справи, матеріали підрозділів, що здійснюють оперативну - розшукову діяльність; книги; періодичні видання; спеціальні види видань; проміжні види публікацій; неопубліковані документи); **джерела вторинної інформації** (довідкові видання; огляди; реферативні журнали; експрес-інформація).

При проведенні досліджень з метою побудови криміналістичної характеристики злочинів, на думку автора, слід використовувати такі методи: документальний; біографічний; спостереження; аналізу результатів діяльності; експертних оцінок; вивчення груп і колективів; опитування.

При побудові криміналістичних характеристик злочинів пропонується використовувати такий алгоритм:

1. Підготовка до побудови криміналістичної характеристики: а) визначення виду (групи) або конкретного злочину, б) виділення криміналістично значимих ознак, в) вибір джерел інформації та методів дослідження, г) розробка програми та плану дослідження, д) розробка комплексу методичних документів, е) вирішення завдань організаційного та матеріально-технічного забезпечення.

2. Збір інформації: а) безпосереднє проведення дослідження із застосуванням різних методів: анкетування, інтерв'ювання, експертних оцінок тощо; б) підбір документальних джерел інформації, в яких є відомості про проведення подібних досліджень (монографії, доповіді на наукових конференціях, дисертації тощо.); в) підготовка зібраної інформації до обробки (на ЕОМ тощо);

3. Обробка і оцінка зібраної інформації: а) аналіз і оцінка отриманої інформації; б) вибір найбільш доцільних способів вираження криміналістичної характеристики; в) підготовка підсумкового документу з викладенням криміналістичної характеристики злочину у вигляді опису, схеми, комп'ютерної програми, графіків тощо.

Прогнозуючи розвиток теорії криміналістичних характеристик злочинів, слід відзначити три взаємопов'язані тенденції: формування особливих криміналістичних характеристик; поглиблення вивчення окремих структурних елементів, що складають особливі криміналістичні характеристики, їх зв'язки та співвідношення; міждисциплінарний підхід до розробки концепції криміналістичних характеристик злочинів.

Третій параграф *“Криміналістичне поняття та класифікація сексуальних убивств як групи злочинів, об'єднаних криміналістичними ознаками”* містить у собі аналіз терміну та поняття “сексуальне вбивство”, криміналістичну класифікацію, вітчизняний та закордонний досвід дослідження сексуальних убивств.

На думку автора, термін “сексуальне вбивство” найбільш короткий, адекватно відображає групу убивств, пов'язаних із сексуальною мотивацією, завжди використовується зарубіжними авторами, останнім часом почав широко використовуватися у наукових дослідженнях вітчизняних авторів.

Аналіз поглядів на поняття сексуальних убивств показав, що в основному вони поєднують в собі медичні, психіатричні та психологічні ознаки. На думку автора, для виділення поняття «сексуальне вбивство» в криміналістиці потрібне поєднання із вказаними ознаками – криміналістичних та кримінально-правових ознак. Тому дисертантом пропонується під поняттям “сексуальні убивства” в криміналістиці розуміти групу убивств, що мають подібні (схожі) криміналістичні ознаки і безпосередньо поєднані із задоволенням сексуального потягу. З кримінально-правової та криміналістичної точки зору – це об'єднання видів злочинів або об'єднання злочинів на міжвидовому рівні, тому що в дане об'єднання входять вбивства, поєднані із зґвалтуванням, розбещенням неповнолітніх, задоволенням статевої пристрасті неприродним способом, пограбуванням речей, що є предметами сексуального фетишу тощо.

На основі аналізу класифікацій сексуальних убивств, запропонованих судовими медиками, психіатрами, психологами, кримінологами та проведених автором досліджень даної категорії убивств, пропонується криміналістичні класифікації сексуальних убивств за: особливостями

ми особи злочинця; попередньою судимістю злочинця; віковими характеристиками злочинця; за кількістю учасників злочину; наміром злочинця; умислом на вчинення вбивства; зв'язком "убивця-потерпілий"; віковими та статевими характеристиками потерпілих; особливостями несексуальних мотивів; способом та знаряддями вчинення вбивств; способом приховання злочину; місцем учинення злочину; кількістю сексуальних убивств; метою вчинення вбивства; поєднанням із статевими злочинами.

У главі другій "Елементи криміналістичної характеристики сексуальних убивств" розглядаються чотири елементи криміналістичної характеристики сексуальних убивств: особа злочинця, особа потерпілого (жертви), спосіб вчинення та "слідова картина".

У першому параграфі "Особа злочинця та потерпілого як елемент криміналістичної характеристики" розглядаються основні напрямки дослідження особи злочинця, що мають важливе значення для криміналістичної характеристики сексуальних убивств; фактори, які сприяють становленню особи сексуального вбивці; криміналістичні групи сексуальних убивств та типи убивць; аналізуються групи жертв сексуальних убивств та зв'язки в межах системи "злочинець – жертва".

На думку автора, слід виділити три основні напрямки криміналістичного дослідження соціобіопсихологічних властивостей особи злочинця: що проявляються в матеріальних слідах злочину, способі вчинення злочину а також використовуються з метою розшуку злочинця.

Становленню особи сексуального вбивці сприяють наступні групи факторів: *перша група*: негативна генетична та психопатологічна спадковість (генетичні аномалії, психопатологія у батьків), перенесені злочинцем захворювання та травми, наявні захворювання (органічні порушення головного мозку, епілепсія, шизофренія, психопатія, олігофренія, алкогольні психози тощо), негативний спосіб життя злочинця (стреси, зловживання алкоголем тощо); *друга група*: аномальне психічне та сексуальне становлення особи, відсутність належного виховання або неправильне виховання у сім'ї через домінування у сім'ї матері або авторитаризм та деспотизм батька; пониження соціального статусу, мікросоціальні конфлікти, соціальна дезадаптація; психосексуальна травма; розлади сексуальної переваги (сексуальний садизм, педофілія, геронтофілія, сексуальний фетишизм та інші); *третья група*: низький рівень морально-статевого виховання, інформаційний культ насильства та агресії у кіновідеострічках та сторінках друкованих видань, довге знаходження у одностатевого колективі, віктимна поведінка потерпілих (жертв), низький рівень реагування правоохоронних органів на вчинені сексуально-агресивні делікти тощо.

Проведені дослідження дали змогу виділити три криміналістичні групи сексуальних убивств: 1) убивства, що вчиняються з метою досягнення або переживання сексуального оргазму; 2) убивства, що вчиняються з метою придушення опору або криків жертви про допомогу при вчиненні статевого злочину; 3) убивства, що вчиняються з метою приховання вчиненого статевого злочину.

Перша група сексуальних убивств – убивства, що вчиняються з метою досягнення або переживання сексуального оргазму. В основному – це некро-садистські убивства та убивства в момент насильства з метою досягнення максимального оргастичного відчуття.

З врахуванням того, що сексуальні вбивства даної групи вчиняють, як правило, особи з психічними захворюваннями (психопатія, шизофренія, олігофренія, органічні пошкодження головного мозку, епілепсія, алкоголізм), в межах даної групи убивств виділяються два типи убивць: «психопат», «шизофренік-олігофрен».

Для «психопатів» характерними є: завчасний вибір майбутньої жертви, встановлення психологічного контакту, входження в довіру, використання традиційних способів заманювання жертви у безлюдне місце (обіцянка пригостити солодощами, показати тварин, прохання допомогти по господарству тощо), подолання психологічного та фізичного опору при вчиненні вбивств, повтори, автоматизм дій, стереотипність, застосування одного і того ж знаряддя злочину при вчиненні серії убивств; несподіваний або негайний перехід до агресії при відмові потерпілих вступити у ставевий зв'язок або спроби опору. Знаряддя убивств «психопатом», як правило, завчасно підбираються.

Дії, пов'язані із задоволенням сексуального потягу: вирізання статевих органів жертв, переодягання злочинця у одяг жертви протилежної статі; вчинення над трупом дій, що мають характер певного ритуалу; розкидання частин тіла та речей жертви на місці події тощо. З місця події забираються сексуальні фетиші – частини тіла, предмети та речі жертви.

Характерними способами приховання злочину є: слотворення, розчленування трупа; приховання трупа шляхом закопування на незначну глибину або просто прикидання снігом, листям, хмизом тощо; якщо використовується дача неправдивих показань та неправдиве алібі, то тільки на початковому етапі розслідування.

«Шизофреніки-олігофрени» вчиняють сексуальні вбивства без психологічного контакту із жертвою. При цьому їх поведінка характеризується збудженням, вульгарністю, примітивізмом, крайньою зухвалістю, яка проявляється всупереч здоровому глузду.

Місцями нападу є дитячі садки, школи, під'їзди, квартири потерпілих, вулиці міст тощо. При цьому сексуальні вбивства вчиняються, іноді, у несприятливих для сексуальних дій місцях та умовах: на снігу, в мороз, дощ, в присутності оточуючих або їх недалекому знаходженні.

Характерними способами вбивства є: відсічення голови сокирою; перегризання або переізання ножом горла, одночасне нанесення великої кількості ушкоджень у життєво важливі органи. При цьому використовуються найбільш доступні знаряддя вбивств (кухонний ніж, ножиці, скальпель, шило, сокира тощо).

Характерними пошкодженнями на трупах є: надмірні, немотивовані, неспіврозмірні з опорою жертви пошкодження колюче-ріжучими знаряддями; протиприродний інтерес до будови тіла та його нутрощів; вирізання окремих внутрішніх органів; зняття шкіри з окремих ділянок тіла; відкушування язика, носа, вух та інших частин тіла тощо.

Дії, що супроводжують ставеве задоволення: введення статевого члена у спеціально зроблені надрізи на тілі, надання трупам непристойних поз, поїдання ампутованих частин тіла, пиття крові, обмазування себе кров'ю вбитих, написи кров'ю тощо.

Дії по прихованню злочину, як правило, відсутні або незначні, інколи носять безглуздий характер.

З місця події забираються речі, що не мають цінності (гудзик, цукерка, їжа тощо).

Друга група сексуальних убивств – це убивства, що вчиняються з метою придушення опору або окликів жертви про допомогу при вчиненні статевого злочину.

В межах даної групи вбивств виділяються два типи сексуальних убивць «мисливць», «імпульсивний».

“Мисливці” нападають на жертву раптово, сексуальні дії вчиняють відносно незнайомих осіб. Загальний характер злочинних дій “мисливця” характеризують завчасно сплановані дії, ретельно прихований злочин, відсутність очевидців. Дії злочинця складаються з одного прийому, насильство просте і одностороннє. Характерна виробленість прийомів нанесення пошкоджень: нанесення мінімальної кількості пошкоджень, однак таких, що відразу позбавляють жертву свідомості. Способи задоволення статевої пристрасті особливостей не мають, в основному це статевий акт у звичайній або збоченій формі. “Мисливці” використовують хоча і не спеціально виготовлені знаряддя, однак спеціально пристосовані і зручні для вчинення вбивств. З місця події забирають гроші, коштовні предмети і прикраси.

Другу категорію сексуальних убивць становить тип “імпульсивний”. Агресивні дії такого типу вбивці направлені як на жінок, так і чоловіка, співжителя, знайомого жертви тощо. Убивство жінки в даному випадку поєднується з жорстоким побиттям, нанесенням множинних тяжких тілесних пошкоджень. Об’єкт сексуальної агресії, як правило, – особи знайомі злочинцю. Для убивць типу «імпульсивний» характерне знаходження під час вчинення злочину в стані сильного алкогольного сп’яніння. Ці вбивці дуже рідко намагаються приховати сліди злочинів; своїх дій, як правило, пояснити не можуть, для них вони були неочікувані.

Загальний характер нападу “імпульсивного” типу сексуального вбивці характеризується імпульсивністю, вчиняється під впливом першого збудження, неподалік від багатолюдних вулиць, без особливої турботи про власну безпеку, незалежно від оточення. Фізичний напад відзначають грубі прийоми, направлені на позбавлення цілісності тіла людини, дуже інтенсивний напад насичений застосуванням цілої групи насильницьких дій: удари ножем, биття руками та ногами тощо. Пошкодження наносяться з метою спричинити потерпілій особливий страждання. Відмінними ознаками пошкоджень є їх велика чисельність, хаотичність, розміщення буквально по всій ділянці тіла, їх видима безглуздість. Трупи залишаються на місці події, без використання способів і засобів приховання. Знаряддями вбивств є підручні засоби. Речі жертв з місця події, як правило, не забираються.

Третя група сексуальних убивств – убивства, що вчиняються з метою приховання вчиненого статевого злочину.

В межах даної групи вбивств виділяються три типи сексуальних убивць: «судимі», «неповналітні», «нетипові».

Для вбивць типу «судимий» характерна судимість за статеві або інші злочини проти особи, хуліганство. «Судимі» обізнані з тонкощами кримінально-процесуального доказування і ретельно приховують злочини, активно протидіють слідству. Злочинні дії «судимих» відрізняються сексуальною нестриманістю і розпущеністю, вони відкрито і цинічно чіпляються до осіб з вимогами вступити з ними в інтимні стосунки, серед свого оточення “смакують” розповідями про подробиці інтимно-сексуального характеру, будь-які теми розмов зводяться до сексуальної проблематики.

Цей тип злочинців через відбування в місцях позбавлення волі не мав змоги задовольнити сексуальні потреби в нормальній формі; заміником нормальних статевих відносин часто були мастурбація або гомосексуальні акти з іншими засудженими. Сформовані аномальні сексуальні звички призводять до реалізації статевого задоволення агресивним та неприродним способом. Дана категорія осіб відрізняється грубістю, цинізмом, відсутністю моральних установ, жорстокістю до оточуючих. Загальний характер дій – нахабний, грубий, неочікуваний і жорстокий; характер нападу, як правило, з прагненням до миттєвого відключення свідомості, видима відпрацьованість прийомів. Жертва заманюється, з надзвичайною обережністю. Напади відбуваються у різних місцях району, значно віддалених один від одного, підбираються малолюдні і важкодоступні місця

Способом учинення вбивства найчастіше є: задушення петлею або руками, при цьому іноді відчувається наявність навику у придушенні; нанесення ушкоджень колюче-різючими засобами, пошкодження наносяться відпрацьовано у життєво важливі органи. Знаряддя убивств спеціально пристосовані: петля-удавка, ніж з викидним лезом тощо.

Характерно викрадення або пограбування жертви жорстоким способом: виривання у терпелих коштовних коронок разом із зубами, виривання сережок з вух жертви, зривання з шії коштовних ланцюжків, відрізання пальців з персями. Завжди забираються дорогоцінні предмети.

Дії "неповнолітнього" носять в основному відкритий характер. Убивства вчиняються у місцях, де концентрується молодь: клуби, парки, підвали, горища, альтанки, пустирі, спортивні майданчики. Слідова картина відрізняється наявністю на місці злочину слідів рук, характерних для неповнолітніх, слідів взуття малих розмірів та видів характерних для молоді; слідів молодіжних транспортних засобів. Залишенням на трупі або поблизу записок, надписів символічного або ж непристойного характеру.

Нерідко неповнолітні вчиняють групові сексуальні убивства. Більшість учасників такої групи є жителями одного району, добре знайомі один з одним по дому, а іноді пов'язані спільним навчанням. Якщо перші злочини, вчинені групою неповнолітніх, не вдалося розкрити, то далі неповнолітніми часто вчиняються серійні злочини різної категорії: розбійні напади, зґвалтування, хуліганство, крадіжки, пограбування тощо. Ці злочини вчиняються один за одним з невеликим інтервалом в часі, до тих пір, поки групу неповнолітніх не затримують. Групові сексуальні убивства неповнолітніми, як і правило, вчиняються неподалік від місця помешкання.

Третій тип сексуальних убивць вказаної групи – "нетипові". Це особи з відносно позитивними характеристиками. До них відносяться вітчим, який вчинив сексуальні дії з дитиною; молода людина, яка запросила дівчину у гості і зґвалтувала; сусід, що зґвалтував неповнолітню тощо. Майже всі сексуальні вбивства цієї групи вчиняються в стані алкогольного сп'яніння. «Нетипові» майже завжди вчиняють вбивство з метою приховати вчинений статевий злочин, вони раніше, як правило, не судимі, за місцем проживання і роботи характеризуються позитивно.

Вказані злочинці вчиняють убивство, як правило, підручними знаряддями. Майже у всіх випадках застосовуються прийоми приховання трупа (розчленування трупа, закопування трупа

у землю, прив'язування до трупа тягара і скидання у водоймище, спалювання, розкидання частин трупа на значній території одна від одної тощо). З метою приховання злочину використовуються такі прийоми: завідомо неправдиве повідомлення; створення неправдивого алібі; маскування сексуального мотиву вбивства.

Жертва сексуального вбивства пов'язана зі всіма компонентами криміналістичної характеристики даної категорії злочинів. Однак найбільший інтерес викликає її зв'язок із злочинцем; він дозволяє розробляти рекомендації, що забезпечують безпосередній "вихід" на особу злочинця. Взаємозв'язки жертви і злочинця різноманітні і прослідковуються по лінії спільності їх персоналістичних, морально-психологічних, поведінкових, цільових, мотиваційних, просторово-часових і інших характеристик та відношень.

Статеві-вікові особливості і освіта жертви можуть виступати як індикатори, що вказують на групу осіб, серед яких можливе знаходження злочинця і очевидців злочину. Аналіз кримінальних справ про сексуальні вбивства дозволив виділити три рівня спілкування жертви і сексуального вбивці. Перший рівень – побутове та інше близьке оточення. В даному випадку зв'язки жертви із злочинцем є постійними і досить міцними. Другий рівень – периферія побутового і іншого близького оточення. Зв'язок з цим оточенням відрізняється ситуаційністю, інерційністю і епізодичністю. Третій рівень – подальше оточення будь-якої особи; зв'язки з яким визначаються не міжособовими відносинами, а просторово-часовими та іншими рамками. Для цих зв'язків характерна випадковість їх перетворення у відносини. Пошук сексуального вбивці повинен здійснюватися по лінії переходу від дослідження найближчого зрізу до дослідження послідовних рівнів оточення. При цьому до них слід підходити, як до чогось даного на момент учинення злочину, тому що рівні оточення динамічні, в залежності перш за все від змін вікового і освітнього параметрів особи.

При фактах сексуальних убивств потрібно припускати, що злочинець раніше вже вчиняв акти сексуальної агресії, і вони відомі оточуючим його особам. В багатьох випадках вдається відшукати свідків сексуальної агресії злочинця і через них вийти на нього.

У теоретичному та практичному плані однією із важливих класифікаційних засад створення криміналістичної типології сексуальних убивств є зміст взаємозв'язків "жертва – злочинець". У відповідності до них жертви сексуальних злочинів доцільно поділяти на чотири групи: до першої входять особи, що знаходяться із сексуальним убивцею в інтимних, родинних і інших досить близьких відношеннях (кум, вітчим, племінник тощо); до другої входять жертви, різноманітні стосунки яких із сексуальним убивцею розвиваються на ґрунті особистого знайомства в рамках здійснення службової, суспільної та іншої діяльності; третю утворюють жертви, стосунки яких із сексуальним убивцею формуються на ґрунті випадкового знайомства. Переважна більшість осіб цієї групи будувала свої взаємини із злочинцем на ґрунті спільного вживання алкогольних напоїв і вступу в інтимний (гомо-гетеро-сексуальний) зв'язок. Четверту складають потерпілі, взаємозв'язок яких із сексуальним убивцею не був матеріалізований двосторонніми відносинами до моменту замаху, а контакти із злочинцем виникли у зв'язку із вчиненням сексуального убивства.

У другому параграфі "Спосіб вчинення сексуальних убивств у структурі криміна-

лістичної характеристики” розглянуті поняття, структура та види способів учинення злочинів, види способів вчинення сексуальних убивств; фактори, які детермінують способи вчинення сексуальних убивств, прийоми підготовки, вчинення та приховання сексуальних убивств.

В ході аналізу кримінальних справ про сексуальні вбивства вдалося виділити фактори, які детермінують способи вчинення сексуальних убивств. В цілому їх можна розділити на дві групи: **1) об'єктивні фактори** (місце, час і умови вчинення; фізичні та психічні властивості особи потерпілого, його соціальний статус; наявність співучасників; вплив мікросередовища; обізнаність правоохоронних органів про особу злочинця або факти вчинення попередніх злочинів та інш.); **2) суб'єктивні фактори** (фізичні та психічні властивості злочинця; професійний та злочинний досвід; загальноосвітній рівень; набуті звички і нахили; фізичні та психічні аномалії; нахили до вживання алкоголю та інш.).

В ході дослідження криміналістичної характеристики сексуальних убивств, автору, вдалося виділити групи прийомів по підготовці до вчинення сексуальних убивств які спрямовані на: вибір, входження у довіру, подолання психологічного та фізичного опору жертви; вибір найбільш зручного часу та місця вчинення злочину; підшукування знарядь та засобів вчинення злочину; знищення або приховання слідів злочину.

Дисертантом пропонується така класифікація прийомів учинення сексуальних вбивств: 1) пошкодження від механічних факторів (нанесення ушкоджень колючо-ріжучими засобами, нанесення ушкоджень руками, ногами та різними тупими предметами; нанесення ушкоджень вогнепальною зброєю); 2) асфіксії при здавлюванні (повішення; задушення петлею; задушення з допомогою предметів; задушення руками); 3) obturaційні і аспіраційні асфіксії (закриття дихальних шляхів руками або предметами; утоплення у воді); 4) отруєння;

Дослідження сексуальних убивств дозволило виділити дії, що використовуються сексуальними вбивцями для задоволення сексуального потягу: маніпуляції власним статевим членом відносно тіла жертви; маніпуляції предметами, що мають вигляд статевого члена або ампутованими частинами тіла жертви; вирізання, відсічення, розривання частин тіла жертв; змушування майбутніх жертв вчиняти один відносно одного сексуальні дії; забирання з місця події частин тіла жертв з метою використання їх як сексуальних фетишів; маніпуляції статевими органами жертв, дії канібалічного та вампіричного характеру тощо.

Дослідження сексуальних убивств дозволило виділити групи прийомів приховання злочинів, що використовуються сексуальними убивцями: утаювання інформації і (або) її носіїв; знищення інформації і (або) її носіїв; маскування інформації і (або) її носіїв; фальсифікація; змішані при яких способи та прийоми приховання злочину переплітаються.

На думку дисертанта, одним із перспективних напрямків наукових криміналістичних досліджень повинна стати розробка спеціалізованого криміналістичного обліку способів вчинення сексуальних убивств та їх наступна обробка на ЕОМ з метою: а) порівняння схожих способів вчинення сексуальних убивств для подальшого об'єднання кримінальних справ, з метою вибрати по даних справах єдиний напрямок оперативно-слідчого пошуку; б) ідентифікації особи по способу вчинення сексуального вбивства; в) звуження кола осіб, що перевіряються на причетність до вчинення певного сексуального вбивства

У третьому параграфі "Слідова картина" у структурі криміналістичної характеристики розглядається "слідова картина" сексуальних убивств та її структура.

Слідова картина злочину – сукупність відомостей про сліди злочину (матеріальні та ідеальні) та обставини злочину (місце, час, умови).

Аналіз кримінальних справ про сексуальні вбивства дав змогу виділити п'ять груп слідів, які найбільш характерні для сексуальних убивств: 1) сліди людини; 2) знаряддя вчинення убивства та їх сліди; 3) предмети, які викрадаються вбивцею; 4) засоби сприяння сексуальному вбивству; 5) інші матеріальні сліди.

Проведені дослідження дозволили виділити та згрупувати характерні місця вчинення сексуальних убивств: 1) помешкання злочинця або будівлі, що йому належать; 2) помешкання та інші будівлі жертви; 3) територія, що прилягає до закладів з жіночим або дитячим контингентом; 4) місця концентрації молоді; 5) громадські місця; 6) місця концентрації пасажирів та ін.

На думку автора, слідова картина місця вчинення злочину – сукупність відомостей про сліди злочину у їх широкому розумінні і обставини злочину (місце, час, умови), що обмежені ділянкою місцевості, в межах якої виявлені ці відомості.

Аналіз кримінальних убивств дозволив виділити характерні для даного виду злочинів пошкодження одягу на трупі та пошкодження, що наносяться жертві злочинцем. За характером пошкодження одягу можна дізнатися про підстави позбавлення жертви життя; про застосування та характер застосування сили при спробі вчинити з жертвою дії сексуального характеру; про ступінь опору жертви; про послідовність дій злочинця; про характер сексуальних, дій вчинених із жертвою; про активні та пасивні переміщення жертви або її трупа після або під час вчинення з нею сексуальних дій; про знаряддя, якими спричинялися пошкодження одягу.

Характерними при сексуальних убивствах є: пошкодження зовнішніх статевих органів (крововиливи, подряпини, рани); розриви дівочої пліви; розриви піхви; розриви проміжності; пошкодження прямої кишки; повна або часткова ампутація жіночих або чоловічих зовнішніх та внутрішніх статевих органів тощо. Характерними також є пошкодження в ділянці шиї, грудей, стегон, які можуть наноситися руками (зокрема нігтями), зубами, різними предметами .

Справи про сексуальні вбивства свідчать, що у злочинця часто вилучають речі, які були знаряддями вбивства (ніж, петля-удавка, сокира, інші колюче-ріжучі знаряддя), використовувалися при вчиненні дій сексуального характеру (презервативи, смістості з вазеліном та іншими речовинами, медичні препарати психотропної дії, фото-кіно-відео матеріали порнографічного характеру, на яких зображені жертви тощо).

Заключна частина дисертації містить основні висновки із проведеного дослідження. В ній даються визначення криміналістичної характеристики злочинів її структура, класифікація, функції, джерела формування та алгоритм розробки. Поняття сексуальних убивств, їх класифікація та види, типологія сексуальних убивць. Висновки з аналізу окремих елементів криміналістичної характеристики сексуальних убивств. Висновки про взаємозв'язки між елементами криміналістичної характеристики сексуальних убивств: способом вчинення, слідовою картиною, особою вбивці, особою потерпілого (жертви).

На думку автора проблемі наукових розробок у галузі розкриття, розслідування та профі-

лактики сексуальних убивств в Україні приділяється недостатньо уваги. Потрібна розробка Національної програми боротьби з серійними убивствами (в т.ч. і сексуальними убивствами); створення автоматизованої інформаційно-пошукової системи з метою порівняння окремих убивств і пошуку в них подібних елементів криміналістичної характеристики для визначення їх серійного характеру; створення у системі МВС України спеціального підрозділу по аналізу та оперативному реагуванню на випадки убивств з ознаками серійності; створення при одному з наукових закладів системи МВС України лабораторії по розробці криміналістичних ознак серійних убивств, аналізу серійних убивств, вчинених на Україні за останні десять років. розробки методичних рекомендацій по створенню та користуванню криміналістичними портретами серійних убивць; введення у навчальні програми навчальних закладів МВС України тем, що стосуються розкриття, розслідування та профілактики убивств, які носять ознаки серійності (в т.ч. і сексуальних).

Основні положення дисертації викладені у таких публікаціях:

1. Криміналістична характеристика злочинів: Навчальний посібник. – К.: НВТ "Правник" – НАВСУ, 1997. – 42 с.
2. Особа злочинця та потерпілого як елемент криміналістичної характеристики сексуальних убивств: Навчальний посібник. – К.: НВТ "Правник" – НАВСУ, 1997. – 63 с.
3. Криміналістична характеристика і методика розслідування убивств // Актуальні питання розслідування злочинів у сучасних умовах: тактика, методика, інформаційне забезпечення. – К.: УАВС, – 1996. – С. 35—38 (у співавт. з Кузьменко М.К.)
4. Причини и особенности криминалистической характеристики убийств, совершаемых несовершеннолетними на сексуальной почве // Вестник Днепропетровского университета. Правоведение. – Днепропетровск: Вид-во ДДУ. – 1996. – Вып. 3. – С. 148 - 152.
5. Серійні сексуальні вбивства: причини та умови скоєння // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Громадянське суспільство і правова держава. – Львів: НД та РВВ ЛІВС. – 1996. – Вип. 4. – С. 217 - 226.
6. Криміналістична характеристика багатоепізодних убивств, що вчиняються сексуальними психопатами // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Проблеми державотворення. – Львів: НД та РВВ ЛІВС. – 1996. – Вип. 3. – С. 186 - 191.
7. Питання вдосконалення законодавства щодо злочинів проти громадської моралі // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Громадянське суспільство і правова держава. – Львів: НД та РВВ ЛІВС. – 1996. – Вип. 4. – С. 26 - 29. (у співавт. з Денисовим С.Ф.)
8. Криміналістичне поняття сексуальних вбивств // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Економічні реформи в Україні та проблеми соціального захисту людини. – Львів: НД та РВВ ЛІВС. – 1997. – Вип. 5. – С. 139 - 148.
9. Втчизняний та закордонний досвід наукового дослідження сексуальних убивств // Конституція і міжнародне право. – К.: Товариство "Знання" України. – 1997. – С. 51 - 54.
10. Слдова картина вчинення сексуального убивства // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – Донецьк: РВВ ДІВС МВС України. – 1997. – С. 103 - 120.
11. Криміналістична характеристика злочинів: поняття, визначення, етапи розвитку, місце в криміналістиці // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – Донецьк: РВВ ДІВС МВС України. – 1997. – С. 78 - 95.

Старушкевич А.В. "Криміналістична характеристика сексуальних убивств: поняття, зміст, значення для розслідування".

Дисертація у вигляді рукопису на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю спеціальність 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика, судова експертиза. Національна академія внутрішніх справ України. – Київ, 1998.

Дисертація містить комплекс питань теоретичного і практичного характеру, пов'язаних з розробкою криміналістичної характеристики сексуальних убивств, аналізом та уточненням окремих загальнотеоретичних питань криміналістичної характеристики злочинів. У роботі досліджуються взаємозв'язки елементів криміналістичної характеристики сексуальних убивств між способом вчинення сексуальних убивств, слідовою картиною, особою убивці та потерпілим (жертвою). Даються пропозиції з ефективного використанню криміналістичної характеристики сексуальних убивств при розкритті та розслідуванні даної категорії злочинів.

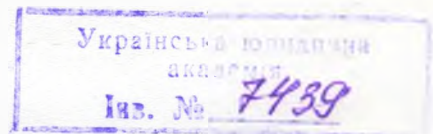
Ключові слова: криміналістична характеристика сексуальних убивств, статеві злочини, особа сексуального вбивці, слідова картина, спосіб учинення сексуального вбивства.

Старушкевич А.В. "Криминалистическая характеристика сексуальных убийств: понятие, содержание, значение для расследования".

Диссертация в виде рукописи на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 - уголовный процесс и криминалистика, судебная экспертиза. Национальная академия внутренних дел Украины. – Киев, 1998.

Диссертация содержит комплекс вопросов теоретического и практического характера, связанных с разработкой криминалистической характеристики сексуальных убийств, анализом и уточнением отдельных общетеоретических вопросов криминалистической характеристики преступлений. В работе исследуются взаимосвязи элементов криминалистической характеристики сексуальных убийств между способом совершения сексуальных убийств, следовой картиной, личностью убийцы и потерпевшим (жертвой). Даются предложения по эффективному использованию криминалистической характеристики сексуальных убийств во время раскрытия и расследования данной категории преступлений.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика сексуальных убийств, половые преступления, личность сексуального убийцы, следовая картина, способ совершения сексуального убийства.

Starushkevich A.V. "Criminalistical characteristic of sexual murders: concept, content and the meaning for investigation".

This Dissertation a manuscript to get the scientific degree of candidate of juridical sciences, speciality 12.00.09 – criminal process, criminal law, court examination. National Academy of Internal Affairs of Ukraine. – Kyiv, 1998.

The Dissertation consists many theoretical and practical questions connecting with solving of criminalistics characteristic of sexual murders and analysis. It gives the more precise definition of some main theoretical questions of criminalistical characteristic of crimes.

This work investigates the connection of elements of criminalistical characteristic of sexual murders, investigation picture, murderer and a victim.

It gives the suggestions of effective use of the criminalistical characteristic of sexual murders in reveal and investigation of this category of crimes.

Key words: criminalistical characteristic of sexual murders, sexual offences, a person of sexual murder, investigation picture of sexual murder, way of executing of sexual murder.

Підп. до друку 19.02.98 Формат 60 x 84 1/16. Папір друк № 2
Друк офсетний Умов. Друк Арк. 1,096
Тираж 150 прим. Зам № 28р Безкоштовно

Видруковано у типографії ЗАТ "Укрспецмонтажпроект"

2014